

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

BRAMSLØKKE

GULDBORGSUND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	05.11.2010
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2010.7.82.07/376-0001
Kommune:	Guldborgssund Kommune
Adresse:	Bramsløkkevej 7A, 4880 Nysted
Betegnelse:	Bramsløkke
Fredningsår:	1918
Omfang:	Hovedbygningen (ca. 1700)

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Tilbagetrukket fra landevejen mellem Nysted og Sakskøbing ligger herregården Bramsløkke. På afstand markerer hovedbygningen sig, idet dens markante tagprofil hæver sig over de lavere avlsbygninger. Mod vest, for enden af akse, ligger hovedbygningen på et senmiddelalderligt voldsted omgivet af brede vandrige grave. Den nyere aksiale indkørsel udgøres af alléen og den langstrakte gårdsplads, hvor der på nordsiden ligger to bindingsværksbygninger til henholdsvis forvalterbolig, vognport og kornmagasin, fra 1854, og på sydsiden ligger nogle nyere avlsbygninger fra 1930. Broen over voldgraven er opbygget af granit og er, som den nære forplads, belagt med brosten, et enkelt smedet værn udgør afskærmningen.

Hovedbygningen er opført omkring år 1700, den er orienteret nord-syd, og indgangssiden er orienteret mod øst. Hovedbygningen, der er opført i to stokværk, er en enlænget, grundmuret bygning med stejl tagrejsning og høj kælder. Mod vest har hovedbygningen to udbygninger, en mindre mod syd indrettet som ”hemmelighed” og en større midt på havesiden indrettet til beboelse. Facaden er opført i blank mur over en sokkel af uregelmæssige kvadre. Overalt hvidmalede vinduer. I kælderetagen ældre torammede, småsprossede vinduer. I første og andet stokværk ældre småsprossede korspostvinduer. I tagetagen nyere torammede, småsprossede vinduer med termoruder. Det opskalkede sadeltag er hængt med blåglaserede tegl og ført frem over en profileret trægesims. I tagfladen mod øst ses to kviste med murede flunker og front, og tegl på taget. Over hver udbygning er helvalmet tegltag. I hver gavl ses en stor skorsten med høj sokkel, opmuret i blank mur. Den symmetriske østfacade er markeret ved en centralt placeret, tosidet sandstenstrappe med enkelt smedet værn. I trappens front er der nedgang til kælderen. Den tofløjede indgangsdør er markeret af en renæssanceindfatning i træ afsluttet med en fronton øverst.

Hovedbygningens to stokværk er indrettet med de repræsentative sale mod nord og de private værelser mod syd. Forstuen mod øst rummer en bred repositrappe med tre løb, der forbinder de to

stokværk. På begge etager er der rundgang gennem sale og soveværelser, alle rum er gennemgangsrum. I nordre udbygning er nederst et lille anretter køkken, øverst kontor og den søndre udbygning er indrettet til badeværelse som ovenpå. Indvendigt er materialeholdningen gennemført homogen. I forstuen ligger store kvadratiske ølandsfliser, mens de øvrige gulve er egetræsparket. I samtlige rum er der detaljerige brystningspaneler, lysningspaneler, gerigter, døre og stuk, og i de fleste rum findes der kakkelovnsnicher.

Det centrale loftsrum er uden vinduer, og det faste undertag er synligt. I hver gavl er der indrettet værelser og et enkelt bad. En nyere trappe fører fra forstuen ned til kælderen, der rummer en mængde mindre opbevaringsrum, en folkestue samt et stort køkken fra 1950'erne med reminiscenser af det oprindelige køkkenildsted i gavlen.

Hovedbygningen anvendes til beboelse.

— BYGNINGSHISTORIE

Navnet Bramsløkke ”Bram - et ældgammelt personnavn, løkke – et indgærdet stykke agerjord” lader ane, at der allerede i den ældste middelalder lå en borg på dette lille runde voldsted.

På et senmiddelalderligt voldsted rejste den nye ejer af gården fra 1677, Joachim von Schack (1628-1700), den nuværende regulære hovedbygning med to mindre udløbere mod vest, en beboelsesudbygning og en mindre hemmelighedskarnap, i årtierne før år 1700. Oprindeligt var hovedbygningen centrum i et asymmetrisk komponeret barokanlæg med avlsbygninger af bindingsværk mod øst, nedbrændt i 1930 med undtagelse af vognport, kornmagasin og forvalterbolig fra 1854. Nyere avlsbygninger blev efterfølgende opført uden bibeholdelse af det oprindeligt lukkede gårdrum. Den nuværende aksiale indkørsel er kommet til efter vejforløbet er reguleret uden om gårdspladsen i begyndelsen af 1900-tallet og avlsgården er åbnet op, tidligere ankom man skævt ind på gården.

Ved en større renovering i 1760'erne, foretaget mens Frederik Raben (1693-1773), fader til grevskabet Christiansholms unge ejer, beboede stedet, blev hovedbygningens taktfast placerede vinduer udvidet, mens det opskalkede saddeltag blev hængt med blåglaserede teglsten og ført frem over en profileret trægesims. Samtidig betonedes indgangspartiet med en ny tosidet sandstenstrappe og dørindfatning under en fronton af træ.

Det er formentlig også Frederik Raben, der forsynede gården med en barokhave syd for hovedbygningen. Resterne af denne have blev fjernet i 1950'erne.

Husets rumopdeling var fra opførelsen præget af en regulær og moderne opdeling med en rummelig forstue i stueetagens midte, hvorom mindre rum grupperede sig. Fra forstuen førte en magelig ligeløbende baroktrappe til den højere første sal, i tiden benævnt beletage. Ruminddelingen på øverste etage prægedes af samme regularitet som stueetagen med udgangspunkt i den store sal. I midten af 1700-tallet lod Frederik Raben, i forbindelse med renoveringen, de oprindelige bjælkelofter nedforskalle og beletagen blev i stedet forsynet med enkle stuklofter med kraftig hulkehlsesims.

I 1927, hvor forhenværende skibskaptajn H.C. Lundgreen købte herregården, blev hovedbygning og avlslænger restaureret. Der blev indlagt lys, vand og centralvarme i hovedbygningen, og de gamle plankegulve, der var overalt var meget åbne, blev erstattet med egeparketgulve. I 1930 nedbrændte lade og stalde, der genopførtes samme år. I 1939 døde H.C. Lundgreen og samme år solgtes herregården til Mærsk Mc-Kinney Møller.

Museum Lolland-Falster, 2011.

— KILDER

Danske Slotte og Herregårde, Bind II, Alfred G. Hassings Forlag, 1943.

Herregårde i Danmark, Sjælland, Flemming Jerk, Gyldendal 1980.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig til hovedbygningens beliggenhed majestætisk for enden af alléen, der giver adgang til herregården. Hovedbygningens ophøjethed understreges af avlsbygningernes placering parallelt med alléen, vinkelret på hovedbygningen. Bindingsværkslængerne med forvalterbolig og kornmagasin afgrænser den langstrakte gårdsplads mod nord, men de accentuerer også hovedbygningen. Dette sker i kraft af, at længerne er forskudt for hinanden, og at gavlene herved fremtræder tydeligt mod Bramsløkkevej og dermed leder blikket hen mod centrum af akse.

Bramsløkke hovedbygning er markant i det flade lollandske landskab i kraft af sin højde og sin beliggenhed på et senmiddelalderligt voldsted omgivet af brede vandrige grave. Avlsbygningernes lidt afsides beliggenhed øst for hovedbygningen understøtter og

fremhæver Bramsløkke hovedbygningens solitære placering ”midt i naturen”.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Bramsløkkens kulturhistoriske værdi knytter sig til hovedbygningens opbygning, der er et godt eksempel på et dansk overgangsbyggeri mellem renæssancens fritliggende hovedbygning i røde sten med stejle gavle og barokkens symmetriske herresæde med en kompakt bygningskrop i to etager, opført af røde mursten og med to udbygninger på havesiden.

Endvidere knytter den kulturhistoriske værdi sig til, at bygningens oprindelige funktion, bolig for godsejeren, stadig er aflæselig i arkitekturen; ikke blot i det imponante ydre, men også gennem bygningens oprindelige plandisposition. Plandispositionen er ret karakteristisk for barokken, hvor man endnu fastholdt renæssanceherregårdens store repræsentative rum på første sal, mens de resterende beboelsesrum på første sal og i stueetagen var relativt små og komfortable. I kælderen var køkkenet det dominerende rum. Denne inddeling kan stadig ses i Bramsløkkens hovedbygning med den store sal over tre fag på første etage og et stort køkken i kælderen.

Bramsløkkens hovedbygning har tillige haft stor lokal symbolværdi som beboelse for godsejeren, og fra 1734 var Bramsløkke indlemmet i grevskabet Christiansholm (Ålholm), hvorved deres historie i hen ved 100 år falder sammen.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Arkitektonisk fremtræder Bramsløkke som en rank, rektangulær, præcis bygningskrop, understreget af det stejle sadeltag. Bygningen fremstår symmetrisk, på trods af havesidens udbygninger. Bygningens elegante enkelthed og det ensartede materialevalg binder elementerne sammen til en helhed.

Det klart afgrænsede og kompakte bygningsvolumen understreges af kontrasten mellem de røde mursten og bygningens enkle dekorative elementer; den kraftige gesims, skorstenene i gavlene, renæssanceindfatningen omkring hoveddøren, samt de småsprossede korspost vinduer.

Den afmålte enkelthed og regularitet går igen i bygningens vinduestakt, understreget af indgangsfacadens centralt placerede tosidede sandstenstrappe, som betoner den statelige ro som facaden udviser. Det eneste element, der her træder frem er indgangsdørens renæssanceindfatning, der er afsluttet af en fronton øverst

I bygningens indre ligger de arkitektoniske værdier særlig i den oprindelige plandisponering med rundgang gennem sale og værelser, hvor den store sal i beletagen står i stor kontrast til husets øvrige rum, der er noget mindre. I beletagen ligger rummene en filade, således at der er to frie blik linjer igennem husets længdeakse. De repræsentative rum er på begge etager orienteret mod nord, og de private gemakker mod syd, her er tale om et landsted, der i ligeså høj grad er beregnet til at bo i som til repræsentative formål, hvilket hovedbygningens overskuelige størrelse også er med til at understrege.

De fleste værelser i stue- og beletagen har lysindfald fra to eller tre sider. Lyset reflekteres i voldgravens vand, hvilket giver rummene et helt specielt lys.

Trapperummets enkle materialeholdning og senere farvesætning med store, kvadratiske ølandsfliser, den hvidmalede barokke trætrappe, vægpaneler, stuklofter, gerichter og dørplader kontrasteres af bygningens øvrige meget detaljerige rum. Her er mønsterlagte egeparketgulve, barokke brystpaneler, lysningspaneler, gerichter, fyldningsdøre og messinggreb, foruden stuklofter med markant hulkehl. En arkitektonisk detalje er dørene ud til udbygningerne, der er paneldøre, som går i ét med væggene.

I kælderen ses reminiscenser af det oprindelige køkkenildsted i gavlen. De højtstående vinduer i de kraftige mure understreger bygningens djærvehed og tyngde.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningens proportionering, den ubrudte tagflade af blåglaserede tegl, gavlskorstenene og den tosidede sandstenstrappe. Dertil kommer den generelle detaljering og den ældre materialeholdning.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til rumstrukturen, rummenes dimensioner og flersidede lysindfald, rummenes materialeholdning med pudsede vægge og stuklofter, barokdøre og profilerede gerichter, dørgreb, de mønsterlagte parketgulve, det ældre ølandsflisegulv og det åbne loftsrum indrettet med værelser i gavlene.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet